

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Št. 86.

Sreda 26. oktobra 1927.

Leto II.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII., Zadrugi dom.Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.
Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Razbijajmo, da bomo želi . . .

Ljubljana, 24. oktobra 1927.

Čim hujše, tem boljše, zato glejmo, da se proletariat v Sloveniji ne bo konsolidiral. Vsako napako, vsako stvar socialistov, ki nam ne ugaja in nimamo zraven svoje besede, obesimo na visoko plahto in jo narišimo s strašnimi slikami. Prisilimo vse delavce, da nas imajo smatrati za nezmožljive revolucionarje. Tako ustvarjena atmosfera je za nas veliko bogastva in tako skaljeno lovišče, da nam uspeh mora biti zagotovljen. Zato razbijajmo . . . ker čim hujše proletariatu, tem boljše nam.

(Nenapisan statut dekalističnih funkcionarjev, ki pa se točno iz-
vaja.)

Dogodki, ki so se pojavili sedaj, me silijo, da zopet nekoliko spregovorim. Nerač se sicer bavim z razgrajajo taktiko dekalističnih funkcionarjev, ali pojavi so tako kričeči, da se ne morem zdržati. Vem namreč prav dobro, saj sem delavec in sem med delavci, da na grmeče besede v »Enotnosti« nikdo (razen par takih, ki sami ne vedo, kaj bi radi) nikdo nič ne da. Še čitajo jih ne. Sicer bo mi to ta in oni dekalistični funkcionar izpodbijal in dokazoval, da se motim, da je toliko in toliko novih naročnikov itd., a nič zato. Vem namreč, da so ti zaljubljeni v samega sebe in takim manjka avtokritika.

Ali dovolj o tem.

Zgodilo se je namreč te dni (recimo od začetka oktobra), da so pekovski pomočniki zastavkali. Ta stavka, če jo gledamo proletarci z bojovnega stališča, je bila malo čudna. Ne zato, ker so zahtevali boljše pogoje (odpravo nočnega dela itd.), nego zato, ker stavkovni odbor ni imel trdnih rok in se je pustil komandirati od mase, oziroma je bil nekoga namen, da se pusti komandirati. Vsled tega so se zgodili zapletljivi in se vse poglobilo v nekakšno kopreno, da zaman išče sedaj človek, posebno pa proletarec, ki ne pozna vseh podrobnosti in »metod« dekalističnih funkcionarjev za razbijanje delavskega gibanja, pravih vzrokov tistega, ki je povzročilo neke vrste takozvano stavkokazstvo gospodarskih in strokovnih funkcionarjev.

Mesto, da bi pekovski pomočniki z Delavsko pekarno naskočili trdovratne pekovske mojstre, ki so ozmerjali opmočnike in stavko z boljše vizmom, mesto da bi stavkovni odbor prisilil stavkajoče, da gredo delat v Delavsko pekarno, ki je (Zveza živilskih delavcev, sekcija pekov je to objavila v »Napreju«) podpisala zahtevo pomočnikov in tako stavko v celoti izvedli zmagonosno, se je udal stavkajočim, ki so, kdo ve iz kakšnega egoizma zahtevali, da se mora v vseh pekarnah — tudi v tisti, ki so pogodbo podpisale — stavkati in s tem malone zlomili stavko.

Če bi funkcionarji pri »Enotnosti« bili res proletarskega duha prežeti, bi morali to tudi tako presoditi in stavkovni odbor poučiti, da je stavki škodovna s svojo neenergičnostjo (da rabim to besedo). To pa je v škodo »revolucionarnosti« teh funkcionarjev. Zato so v svoji »Enotnosti« napisali zopet z ognjenimi in grmečimi besedami (kakor svojčas o komercializaciji), da so voditelji stranke SSJ stavkokazi in jih našteji po vrsti. Seveda se pri tem tudi morali lo-

putniti po »Savezu železničarjev«. Strašno je vse opisano v predzadnji in zadnji številki. Čital sem in mislil: Do hudiča strašne stvari se gode. Vse umira, vse je propadlo, svet se ruši. In človek, ki ni v Ljubljani in razmer ne pozna, se mora loviti za lase in pričakovati konec sveta. In da se reši pred tem koncu, prekolne vse delavske organizacije in voditelje (brez razlike ali so socialpatrioti ali dekalisti) in gre h klerikalcem ali demokratom. Da je to res, so pokazale volitve v Narodno skupščino in ljubljanske občinske volitve — in še bodo pokazale razne druge. To je sad »revolucionarnega« delovanja in lajanja (oprostite, da rabim ta izraz, a moram ga, ker odgovarja destvu). Povedati resnico, tako, kakor se je začelo in delalo ter skritizirati stavkovni odbor in Delavsko pekarno stvarno, tega seve, ti ljudje — ne smejo. Ker če bi to naredili, bi jim jelo primanjkovati razdiralnih šlagerjev in — revolucionarna eksistenca bi postajala za nje dvomljiva. To povem brez pridržka, pa četudi ne vem kako zanikajo, ker je resnica.

Strokovna komisija še ni prišla k sapi, »Delavec« molči, »Ujedinjeni železničar« molči, lajajo v eni sapi. Smešno. Kakor da je »Strokovna komisija in »Delavec« in »Ujedinjeni železničar« pajac teh dekalističnih gospodov, ki bi naj skakali in tulili in dirjali po ulicah, po uredniških in organizacijskih prostorih in zmerjali na desno in levo o štrajkbreherjih vsakega, ki je kaj zagrešil. Ali Strokovna komisija, »Delavec« in »Ujedinjeni železničar« so forumi, ki stvar pregledajo od vseh strani, preiščejo in še le tedaj, ko je dejanski položaj dokazan, povedo svoje mnenje, da organizirani proletariat izve resnico in vidi, kako in kaj so hoteli narediti neorganizirani eksponenti dekalističnih voditeljev, da se za geslo: »Čim hujše, tem boljše« obdrže na svojem višku.

Da bom kratek, povem v glavnih črtah, kako je bilo. Organizacija živilskih delavcev, sekcija pekov je sklenila, da v slučaju stavke mora »Delavska pekarna« delati v treh zmenah in zaposliti kolikor mogoče stavkajočih. (Pri stavki tipografov je Ljudska tiskarna v Mariboru delala z vso močjo in tako pomagala stavki do zmage.) S tem se vse druge zasebne pekovske mojstre prisilili, da kolektivno pogodbo sprejmejo — in na tak način pekovski pomočniki zmagajo. Delavska pekarna je to tudi akceptirala. Ali, ko je stavka izbruhnila, je stavkovni odbor vključ vsemu, da je Delavska pekarna ne samo enkrat izjavila, da sprejme vse pogoje stavkajočih (»Enotnost« seve piše laži, zna zakaj) in hotela pomagati stavkajočim s tem, da dela celo v treh izmenah in tako krije trg s pecivom, ni dobila delavcev. Stavkovni odbor, v katerem sta bila, bogve po kakšnem naključju in tajnih manevrih dekalističnih voditeljev, dva neorganizirana pekovska pomočnika, eden celo bivši pekovski mojster in eksponent dekalistov, je sicer stavkajočim predlagal, da naj gredo delat v Delavsko pekarno, ali stavkajoči so to odklonili in zahtevali, da se povsod stavka, ne glede, če je kdo pripravljen podpisati kolektivno pogodbo. In stavkajoči odbor se je dal — bodi podčrtano to dejstvo

— »ustrahovati« (da se tako izrazim) od stavkajočih. Pri tem mi prihaja na sum, ki pa ne bo le sum, nego resnično dejstvo, da je bilo vse to od temnih elementov dekalističnih voditeljev ustvarjeno, da se tako izvrši. Ker to gre namreč le v korist njim, ker čim hujše tem boljše in če stavka dobro izpade, bi to škodovalo njim, koristilo pa »reformističnim«, oportunističnim in socialpatriotskim« (izrazi Dekalistov) strokovnim organizacijam in konsolidiranju delavskega gibanja sploh. Zato je trebalo Delavsko pekarno opljuvati in jo markirati z lažidelavsko, s Kristanovsko in kaj vem, s čim vse, ne glede na to, da so njeni člani celo pekovski pomočniki in tudi levičarji in drugi delavci. Zato treba proti nji v družbi s »Slovenec« in privatnimi pekovskimi mojstri naskočiti in stavko pekovskih pomočnikov porabiti za njeno uničenje. To, da se Delavska pekarna po vseh državah ustanavlja zato, da se v mezdni boj pekovskim delavcem zavaruje hrbet in borbo pripelje do zmage, ne velja za dekalistične voditelje — ker je to oportunizem in socialpatriotstvo. In če bi, vzemimo, ljubljanska Delavska pekarna bila resnično pravo kapitalistično in — ne zamerite, da pregovorim — Kristanovo podjetje, je v tem slučaju, ko je hotela pomagati stavkajočim do zmage, na svojem mestu. Naj govore dekalistični funkcionarji kakorkoli, to je dejstvo, ki se ne da zanikati.

Da pa člani načelstva Delavske pekarnе odbijajo naskok privatnih mojstrov, da se ne uniči zadržno podjetje, katerega člani so, to zopet ponavljam, delavci s svojimi skromnimi, od ust pritriganimi zneski, so sami šli in pekli kruh za svoje odjemalce.

To je sedaj tisto štrajkbreherstvo, ki je kot mastna kost v ustah dekalističnih funkcionarjev in »Enotnosti« prinešena na ulice. To je bil uspeh tistega tajnega manevra teh ljudi

(morda že v naprej začrtanega, kdo ve) in zato so lahko zadovoljni. Ali to je zopet tista beseda, ki je namočena s pelinom v »revolucionarni« radosti, to štrajkbreherstvo in štrajkbreherstvo. Bilo bi, če bi to načelstvo (Delavska pekarna) poiskala prave peke in z njimi stavkokazila. Da, to bi bilo. Ali ona je le — kar so ji enodušno (da ponavljam, oprostite, a to treba imeti pred očmi) kljub pristanom na vse pogoje kolektivne pogodbe, odpovedali delavce, samo s svojim načelstvom, ozir. člani štiti svoj zadrugi stalež.

Tak je ta položaj. Ta stavka je bila torej nekaj divjega — nič se ne bojim tega povedati, ker ne maram med delavstvom prikrivati pravega položaja — kjer ni ukazoval stavkovni odbor, nego nekdo, ki ga ni bilo videti z nerazumljivo voljo mase. In če pogledamo po vsem svetu v takih in podobnih podobnih slučajih, vidimo povsod tistega »nekdo«.

Iz razgovorov delavstva pa sprevidim, da se ono probuja in spoznava to »revolucijo«. In to me teši, ker vidim, da se ustvarja, počasi sicer, ali ustvarja se delavska moč, konsolidira se delavski pokret. Lajanje in pljuvanje na organizacijo in gibanje, ki mu niso kos (kjer nimajo svoje »revolucionarne« besede in roke) dekalističnih funkcionarjev več ne učinkuje. Tisti redki, ki jim še nasedajo, mislijo samo na danes, na jutri ne več, ali pa so siti in jim je to v zabavo.

Dokaze zato prinesem ob drugi priliki.

Oprostite, da sem napisal to. Moral sem, kakor sem rekel v začetku. Delavec sem, trdi je moj kruh in tanek in zato me je prisililo, da sem svoje opazke povedal. In to predvsem zato, ker socialne revolucije v Sloveniji (niti v Jugoslaviji) že ne bo jutri. Jesti pa bo jutri še treba. —ič.

Kdo je stavkokaz?

Ljubljanski Slovenec« in njegova sestra dekalistična »Enotnost« sta ob priliki stavke ljubljanskih pekovskih pomočnikov sprožila to vprašanje.

Z odgovorom smo morali nekoliko počakati, da štatutarne instance našega pokreta končajo preiskavo in izrečejo pravdorek. Material je bil končno zbran in pretekli teden, v petek se je vršila seja Strokovne komisije pomnožena s predstavniki vseh strokovnih organizacij, ter stavkovnega komiteja. Pravdorek bo objavljen v prihodnji številki glasila naših strokovnih organizacij, v »Delavcu«, ki izide te dni. Vsi prijatelji delavskega pokreta, bodo iz njega uvideli, da so bile vse obdolžitve, ki jih je objavila »Enotnost« grdo zlagane, z ednim namenom, oblatiti nas, nekatere funkcionarje socialističnega delavskega pokreta. »Enotnost« in »Slovenec« sta s tem že dobila zaslužen odgovor, plačilo jih pa še čaka na sodišču.

S tem bi bila lahko stvar končana, ko bi ravno ta slučaj ne nudi ugodne prilike, do golega razgaliti to čedno družbo in dokazati, da so ravno oni tisti, ki so storili vse kar so mogli, da bi ta stavka propadla. »Slovenec« je delal na tem, ker ima prijatelje v kapitalističnih vrstah, »Enotnost« pa najbrže zato, da bo imela priliko blatiti naše organizacije in nji-

hove predstavnike. Niti eden, niti drugi pa menda ne računata, da sta pomagala uničevati lepo število delavskih eksistenc.

Evo dokazov:

Že polemika sama na sebi, kakor sta jo začela omenjena časopisa in to sredi najbolj napete borbe je v stanju razširiti med stavkajoče tako malodušje, da bi se začela stavka krhati. (Tudi to je bil eden od vzrokov, da smo tako zakasneli z odgovorom.) Če bi »Slovenec« in »Enotnost« dobro hotela stavkajočim, bi jih morala bodriti, obdolžiti pa, ki sta jih napisala o stavkolomstvu, bi pa morala zamolčati do konca stavke, tudi če bi bile resnične.

Vsak, ki je preživel le eno mezdno gibanje ali stavko mi bo priznal, da sta omenjena časopisa, že s tem, ker sta sredi stavke začela pisati na tak način zagrešila težak pregrešek, ki jim v drugih državah desetletja ne bi bil pozabljen.

Kar sta pa pisala o »Delavski pekarni« je pa greh, ki jima ne bo nikoli oproščen.

Pekovski mojstri so imeli za slučaj stavke glavni strah pred Delavsko pekarno.

Bali so se, da bi jim v slučaju stavke ona ne pobrala odjemalcev. In gotovo bi ne bili niti polovico tako oholi proti zahtevam svojih pomočnikov, če bi že nekaj dni pred stavko

**Za nego zob je potrebno
potrebna zobna pasta**

„PEBECO“.

ne pisal »Slovenec«, da bo v slučaju stavke stala tudi »socialpatriotična« Delavska pekarna. Pekovski mojstri so se pa tudi sami trudili spraviti pomočnike kolikor mogoče na napačni tir. Z vsemi silami so dopovedovali svojim pomočnikom, da je največji njihov sovražnik »Delavska pekarna«.

Organizacija pekovskih pomočnikov je to vprašanje pravilno pojmovala in je že od vsega začetka sklenila, da se mora v slučaju stavke v Delavski pekarni obratovati in to ne samo normalno, temveč v treh skupinah dan in noč. Ali prekriti ji je račune znan dekalist Praprotnik, ki se je priril v stavkovni komite in postal celo njegov predsednik. Oprt na razpoložene nekaterih pomočnikov, ki so dobili injekcije od svojih delodajalcev in na razpoložene, ki ga je po-

vzročila pisava »Slovenec« je dal skleniti, da se v Del. pekarni tudi ne dela, čeprav bi bilo to najjačje orožje pekovskih pomočnikov, ki bi bilo že v nekaj dneh v stanju omehčati nepristopnost delodajalcev. Omeniti je treba, da je dal to skleniti klub drugačnemu sklepu one organizacije, ki je stavko moralno in finančno nosila in na drugi strani je **Delavska pekarna vse zahteve pekovskih pomočnikov na celj črti sprejela**, kar se je na omenjeni seji Strokovne komisije dokumentarčno ugotovilo.

Ne mislim posegati v koliko in zakaj so klerikalci in dekalisti skupno delovali proti tej stavki in kakšne koristi imajo od tega. To bo v »Delavcu« natančneje pojasnjeno. Odgovoriti hočem le na vprašanje kdo je stavkokaz:

Stavkokaz je tisti, ki bodisi namenoma ali po nevednosti škoduje stavki. **In to so bili v tem slučaju klerikalci in dekalisti!** Upam, da si jih bodo pekovski in drugi delavci dobro zapomnili.

France Svetek.

kot je izjavil, ko je videl vse svoje kolege na nabiralni poli: »Ali je vse nemumno postalo?« ter odklonil prispevek. In prav je imel.

Tako ti bedni slovenski proletar-

riat beri te vrstice in spreglej. Uvidi, da ti naši kapitalisti sami vzdržujejo tvojo revolucijo z denarjem, ki so ga ugrabili iz tvojih žuljavih rok. In napravi temu konec.

Dnevne novice.

Blok demokracije se snuje v parlamentu in če znaki ne varajo, se bo ta blok tudi uresničil. Radić, Pribičević in Joca Jovanović so v imenu hrvaške seljaške stranke, samostojne demokratske in srbske zemljoradničke izročili Davidoviću skupno spomenico za ustanovitev skupnega demokratskega bloka. Nobenega dvoma ni, da je Davidović za ustanovitev tega bloka, in ker je Davidovićev upliv v dem. zajednici še vedno prav velik, je računati — s skorajšnjo krizo vlade. Kajti ta napredna koncentracija bi bila pač v strogi opoziciji proti vladi g. Vukičevića. Naravno, da se g. Vukičević današnje seje demokratske zajednice, ki mora sklepati o omenjenem oficijelnem predlogu, močno boji in skuša svoj strah na vse načine prikriti. Da je opasnost za njegovo vladno velika, priča dejstvo, da grozi znova z razpisom novih volitev. Toda ali naj se stranke, ki so dobile svoje mandate proti volji vlade novih volitev boje? Svoje glasove ne morajo zgubiti, vse prej pa utegne zaigrati svoje g. Vukičević.

Muslimani so v nekem pogledu podobni našim klerikalcem. Njim gre le za svojo Bosno, odnosno za svojo bosansko muslimansko vladno. In tišče zato v vladno, pa čeprav s samim hudičem, da le iztisnejo iz vlade neke malenkostne drobtinice, ki ne morejo naroda rešiti, pomagajo pa kvečjemu strankinim špekulacijam. So stranke brez načel in linije, ki se ne zavedajo, da je dobrobit dežel odvisen v prvi vrsti od celotne državne in vladne politike. So kratkovidni, kramarski, kakor so naši klerikalci, odkar so se odpovedali svojemu strankinemu programu. In so zato eni in drugi bolj za vladno kot za zajednico in demokracijo, čeprav bi morali vedeti, da jih bodo radikalni vrhli vseeno čez krov, ko jim bo njihove pomoči zadosti. Pa kaj, ko je politična morala in doslednost pri enih in drugih tako silna in čista in pogled v bodočnost tako jasen!

Ahmed Zogu je prišel na oblast najprej s pomočjo naše vlade, nato se je prodal Italiji, končno, ko je spoznal italijansko vladno usiljivost in požrešnost, se je pa začel bati za svoj obstoj, ker je izvedel, da mu Italija grozi z znanim Prištincem s Kosovega polja. Sedaj, po umoru Cena bega bi se rad Ahmad Zogu tudi rešil vsake odgovornosti in krivice osvete za ta zločin — pa je menda zaukazal

svoji »vladi«, da naj demisionira. Tako je sedaj Ahmed Zogu srečno prijadral tja, kamor je najmanj želel, da je siromak ujetnik Italije in da ne ve več kaj in kako. Od take politike je imel albanski narod doslej le zlo in nesrečo, če bo imel od nje kake koristi tudi italijanski narod in italijanski fašizem, se bo pa tudi kmalu videlo. Ahmed Zogu pojde pač ravno tako po copatah, kakor Mussolinijev fašizem.

Rudarski štrajk v Nemčiji se je zaključil s lepim uspehom za rudarje, ki dobe 11.50% povišanja na svoje dosedanje mezde. Štrajk je trajal teden dni, je bil popoln, solidarnost delavstva je bila vzorna. Podjetniki so se sicer upirali in se še upirajo, toda uradno razsodišče je priznalo rudarjem povišanje in rudarji so se sklepu razsodišča tudi podvržili. Podjetniki se pa bodo tudi morali podvreči, kajti zakon ni samo za delavce, je tudi za podjetnike obvezen.

Sodr. Marija Mezgol. V nedeljo, 23. tm., je umrla v Studencih sodružica Marija Mezgol, v 58. letu starosti. Sodružica Mezgol je bila požrtvovalna, plemenita sodružica, ki je vedno agilno sodelovala v ženski organizaciji in sploh v delavskem gibanju. Uživala je zato največje simpatije in je njena smrt težko odjeknila med tukajšnjim delavstvom. Pogreb se je vršil danes v torek, dne 24. tm. ob 4. uri pop. na pokopališču v Studenci. Blag ji spomin! — O dejstvu, da se zdravnik ni odzval ponovnemu vabilu in je sodružica prej umrla, pa izpregovorim še ob priliki. Okrožni urad za zavarovanje delavcev bo moral pač bolje skrbeti za svoje zavarovance.

Seja širšega centralnega odbora »Svobode«. Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda« ima veliko težkoč pri svojem delu, ker ima premalo stika z ostalimi delavskimi organizacijami. Bori se za svoj obstoj in marsikatera podružnica bje mogočno borbo zoper meščanske organizacije, ki s svojim strnjenim, materijalno dobro podprtim aparatom izvajajo marsikatero nezavednega proletarca v svoje vrste. In ravno te meščanske kulturne organizacije so važen faktor tudi pri politiki, ker preko njih pripravirajo meščanske stranke svoje volilce iz proletarijata. Smatramo to kot skrajno škodljivo in apeliramo na zavedno delavstvo in njegove zastopnike vseh struj, da

J. Arh:

Maske so padle . . .

Kaj pa to pomeni?

Zagorje, 24. oktobra.

Ko se je v letu 1919 razvilo delavsko gibanje v državi do odločujoče moči in je s tem postalo nevarno raznim meščanskim strankam in kapitalističnim interesom, je bilo naravno, da so ti snovali načrte, kako priti temu gibanju v okom. In zgodilo se je, da je neki Furlan prišel v revirje. A prišel je samo do Trbovelj, dalje ni! Napravil je revolucijo v revirjih s tem, da je razbil do takrat enotno delavsko gibanje. In ko so gotovi krogi videli, da je svojo nalogo temljito izvršil, so ga po kratkem odmoru v zaporu poslali v Italijo.

Ne bom tukaj opisoval nadaljnega razkroja v delavskem gibanju in v koliko je ta razkol vplival na interese delavskega razreda, osobito rudarjev in v koliko na interese kapitalističnega razreda v državi. Tudi ne mislim reagirati na podlosti katerih so se posluževali oboji, to je razkolniki in meščanske stranke, da oblatijo do skrajne temeljitosti, kar je pošteno socialistično mislečega. Njih obojih cilj je bil; uničenje pravega socialističnega marksizma v državi. Za dosego tega cilja se niso ustrašili tudi človeških žrtev. Tako je prišla Zaloška cesta, 1. junij v Trbovljah, Zdravec v Ljubljani itd. Cela vrsta teh žrtev je bila doprinešena samo zaradi tega, da zapeljano delavstvo ne spozna svojih volkov v ovčji obleki.

Ali tok časa se spreminja. Tako je prišlo, sicer počasi a sigurno med te

zapeljane delavske množice prepričanje, da je tak boj le kapitalizmu v korist. Tako so začeli razkolniki in meščanske stranke v rudarskih revirjih hirati in zdravo socialistično gibanje vstajati. To so pokazale zadnje volitve v narodno skupščino. E, sedaj gotove nekdanje meščanske stranke niso več pri koritu. Kaj sedaj storiti?

Sedanji dekalisti so priredili rdeči teden za zbiranje tiskovnega sklada, kot proslavo 10letnega obstoja boljševiške revolucije.

Ali kar ni zmogel od kapitalistov izčrpan rudarski proletarijat, so zmogle meščanske stranke.

Znano bo vsej javnosti, da je bila v Zagorju trdnjava razkolnikov, kakor tudi »Orjune«. Oboji so bili na pohodu v Trbovlje. Ali sedaj ko gre prvim slabo, so se obrnili do svojih včerajšnjih sovražnikov s prošnjo, da podprejo njih tiskovni sklad. Temu so se naši Zagorski demokrati in Orjuna tako temljito odzvali, da se je nabralo približno 4000 Din za tiskovni sklad »Enotnosti«. Da pa ne bo kdo mislil, da se koga pavšalno sumniči, navedem tukaj kar po vrsti samo najuglednejše dobrotnike: D. Korbar, demokrat, bivši gerent; L. Mrnuh, četnik bivše »Orjune«; S. Kušar, član bivše »Orjune«; M. Weinberger, veleindustrialec, demokrat; Ahčan R., demokrat; Birola G., lastnik apnenec, demokrat; neimenovani radikal. Vsi ti in še mnogo drugih so darovali od 10—100 Din. Edini ravnatelj Los-

Pavel Dorohov:

Pri puntarjih.

(Odlomek iz romana »Golgota«. Prevedel I. Vuk.)

»Dobro, sodruži! Pokazal vam bom drugo listino.«

Ogleda se, stopi za omaro in pride za trenutek nazaj. V rokah drži celoludni kapsel.

»Tukaj je dobra izkaznica.«

Odpri kapsel in vzame iz njega ozki trak.

»Čitajte!«

Kmetje sklonijo glave nad dokument.

Ivan Bodrič stopi ven na stopnice. Gosta brada se trese na njegovih širokih prsih.

»Ho-ho-ho! Urá, sodruži, sedaj imamo pravega boljševika! . . . Prihaja iz Moskve, naravnost od Lenina!«

Gosta brada vihra, vesele rujave oči bleste.

»Ho-ho-ho! Pravi boljševik!«

Dimitrij poroča štabu:

»Vaš pop je naznanil, da je tu izbruhnila vstaja. Poslali so dvajset miličnikov-konjenikov. Dobil sem jih in popa ne daleč pred vasjo. Ko sem jim pokazal dokumente detektiva, so me imeli za svojega. Pregovoril sem jih, naj v gozdu počakajo, dokler se s poročilom ne vrnem. Pogovoriti se imamo, kaj se naj zgodi.«

Molodič predlaga:

»Miličnika moramo ujeti brez prelivanja krvi.«

»To moramo že. Ali dobrovoljno ne bodo odložili orožja.«

»Kaj naj naredimo?«

Gledajo Dimitrija — on bo že vedel, kaj se naj naredi v takem slučaju.

Dimitrij se smehlja.

»Imate samogonko?«

»Imamo, ako je tako.«

»In že dobro?«

»Ho-ho! Boljše ne najdeš daleč na okrog.«

»Vse straže odtegnemo, vse oborožene ljudi poskrijemo in postavimo tu v štabu sod vodke. Miličnike bom sam pripeljal sem. Drugo se posvetujemo potem po noči.«

Dimitrijev obraz se pordeči, oči blestijo.

»Soglasni.«

Ivan Bodrič gleda Dimitrija ljubeče.

»Sodruži, stavim predlog. Ker je sodrug Kiseljov iz stranke in se v teh stvarih pozna — imenujmo ga za svojega štabnega načelnika!«

Molodič poskoči.

»Prav imaš!«

Tudi Jakob Luskin se dvigne pod Dimitrijevo roko in jo stisne.

»Ker ti, torej . . . tudi mi . . . kratko in jasno — soglasni!«

Dimitrij se smehlja.

»Zahvaljujem se, sodruži, za zaupanje.«

Zvečer gre Dimitrij v gozd.

»Puntarji so zbežali. Nekdo jih je posvaril.«

Da, mnogo ljudi je šlo mimo nas. Gotovo so jim povedali.

Cetica se dvigne. Dimitrij in stražmojster jez-dita na čelu.

V sobi štaba je bil sod takoj zapažen. Obkoli ga, odprejo pipo.

»Hoho, bratci, vodka! In kako diši!«

»Tako naglo so pobegnili, da niso utegnili popiti niti samogonke!«

Stražmojster je zavzel strogo stališče poveljnika.

»Ne dotikajte se vodke. V vojnem stanju smo!«

Dimitrij potrka stražmojstra po plečah in se smeje.

»Kapljica nam bo vsem, po dolgem potu dobro storila. Tolpa je vendar pobegnila. Koga se nam je bati.«

Nagne se nad sod, napolni svoj vrč, drugega pod stražmojstru:

»Fant, trkajva!«

Ugajalo je stražmojstru, da pije z vplivnim gospodom iz mesta.

»Naj bo, dobra kapljica ne škoduje.«

Zahrklja, obriše si ustnice z rokavom. Pogleda strogo vojake.

»No, fantje, čašo sme vsak izpiti . . .«

Uro pozneje done iz štaba glasne zmešane pesmi.

Ko so zjutraj hoteli na dvorišče, odskočijo prestrašeni. Zaprejo vrata in je zapahnejo.

Zaseda! Celo dvorišče kipi od bajonetov. Planejo k oknom. Preteče cevi pušk so obrnjene v okna.

Stražmojster si tare oči.

»Kje je mož iz tajne službe?«

»Moža ni tu. Po noči je odšel in se ni vrnil. Mogoče so ga kmetje ujeli.«

Na vrata se potrka.

»Kaj hočete?«

»Odprite, da se pogovorimo.«

»Saj nismo znoreli.«

priskočijo »Svobodi« z resnim delom in nasveti na pomoč. »Svoboda« je nestransko organizacija. Njen glavni namen je izobrazba v marksizmu, ki ga tako pogrešamo pri vsem delovanju proletarijata v SHS. Marksistična izobrazba je nujno potrebna za vsakega delavca od leve in desne in ravno marksizem naj bo izhodišče za razčiščenje raznih nesoglasij. Vsi moramo skrbeti za to, da se slovenski proletarijat ne bo umetno še naprej uvajal v meščanske organizacije. Zato moramo podkrepiti, razširiti »Svobodo«, da bo močna in klubovalna kulturna postojanka napram meščanski kulturi. Zavedati se moramo, da je tudi kultura razredna in da ima proletarijat svojo kulturo, svojo kulturno misijo v človeški družbi. Drugo leto 11. decembra je 10-letnica smrti pisatelja Ivana Cankarja. Dolžnost slovenskega proletarijata je, da se dostojno spomni enega izmed največjih slovenskih umetnikov, ki se je vse svoje življenje boril na strani zatiranih in je bil celo član predvojne jugoslov. socialne demokratske stranke. S »Hlapcem Jernejem« je ustvaril prvo slovensko proletarsko veleumetnino. »Svoboda« je vzela nalogo nase, da organizira spominsko proslavo. Sploh pa mora postati Ivan Cankar centralna oseba našega kulturnega dela. Njegovo življensko delo

mora biti tesno spojeno z delom »Svobode«, ki ga mora danes, ko slovenska buržuazija žonglira z njegovim delom in imenom, proletarijat zahtevati zase in dokumentirati, da je Cankar last slovenskega delovnega ljudstva, čigar sodrug, prijatelj in glasnik je bil za časa svojega življenja. Da razčistimo in uredimo razmerje »Svobode« do ostalih delavskih institucij, da se skupno pogovorimo o smernicah in delovanju, smo povabili na sejo zastopnike vseh delavskih političnih in strokovnih organizacij. Sedaj se bo vršila v nedeljo, 30. okt. v prostorih centrale ob 10. uri predp. Glavne točke dnevnega reda so: 1. Reorganizacija in bodoče delo »Svobode«. 2. Določitev običnega zbora. Popoldne ob 3. uri se vrši na istem mestu konferenca telovadne podzveze DTE. Vse za marksizem in izobrazbo proletarijata! — »Svoboda«.

DTE »Svoboda«, Šiška. Telovadni osek »Svoboda«, Šiška naznanja, da priredi pod svojim vodstvom plesno šolo. Plesne vaje se bodo vršile vsako nedeljo od 3. do 7. ure v »Švicariji«. Otvoritvena vaja se vrši dne 30. t. m. Vabimo vse sodruge in sodruge, da se kakor lani tudi letos udeležijo naših plesnih vaj. Za obilen obisk se priporoča odbor DTE »Svobode«, Šiška.

Proti reakciji in nasilju.

Govor poslanca sodruha Petejana ob priliki verifikacijske debate v Narodni skupščini.

Gospodje narodni poslanci!

Socialistični proletarijat je po svoji tradiciji najkonsekventnejši pristaš in najodločnejši zagovornik svobode, demokracije in parlamentarizma, ker proletarijat vidi samo v teh postulatih možnost, da pride ljudstvo do svoje volje, ker vidi samo v tem možnost, da pride ljudstvo do mesta, kjer nosi lahko odgovornost za državno upravo in gospodarstvo. Logično je, da ljudstvo, ki stoji na tej tradiciji, zasleduje vsak pojav v meščanskih strankah. Bilj smo zadovoljni, ko smo čitali, da so se v naših desolatnih in obsolutističnih političnih razmerah pojavili glasovi, da pride nekdo, ki bo v tej državi napravil pot k svobodi in demokraciji in ki bo rešil ta naš profanirani parlamentarizem in napravil iz njega res pravi evropski parlamentarizem.

Gospodje poslanci! Jaz ne prikrivam, da tudi v momentu, ko je prišel na vlado današnji ministrski predsednik g. Velja Vukičević v zvezi z demokratskem klubom, dasi smo vedeli, da to ni bil parlamentarni način reševanja krize, vendar smo čutili z nekakšno skeptičnostjo, da se bo pri nas morda vendar našel človek, ki bo imel pogum in ki bo tudi vedel povedati, kako se vodi politika, ki bi odgovarjala stremljenju vsega naroda. Na ta optimizem smo se opirali toliko bolj, ker smo videli na strani gospoda Velje Vukičevića, ki ga do sedaj nismo poznali tako dobro, moža, ki

nam je bolj poznan, to je gospod Ljuba Davidović. Mi smo skoro verovali v možnost, da se bo pri nas pričel drug kurz, ki bo popravil vse to, kar je bilo pri nas slabega pod režimi, ki so do danes vladali v naši državi. Dasi mi kot socialisti ne verujemo v iskrenost nobene meščanske stranke, ker vemo, da vsaka meščanska stranka uporablja svojo oblast v partijske, da ne rečem v osebne svrhe (Stepan Radić: Socialisti sami tako delate.) Mi ne! Socialisti smo pokazali, da nismo nikdar prelomili svojih principov. (Stepan Radić: Pa slovenski socialisti ste bili tudi v vladi.) Da, bili smo v vladi, toda nismo nikdar zatajili svojih principov.

Ali, gospodje, ta naš optimizem se je takoj razpršil, ko smo zvedeli, da se bodo vršile volitve in za način, kako se bodo volitve vršile. Prepričali smo se takoj, da smo bili v zmoti, ker meščanske stranke ostanejo pač meščanske, brez obzira, kako se imenujejo in da bo vlada g. Velje Vukičevića vršila volitve na isti če ne morda še na hujši način, kakor jih je vršila PP-vlada leta 1925. To naše domnevanje se je uresničilo.

Danes, ko razpravljamo o sklepih verifikacijskega odbora, ko vidimo gorostastosti, ki so se dogajale pri teh volitvah, nas potrjuje v našem mnenju to, da je pri nas težko dobiti meščansko stranko, ki bi bila sposobna napraviti red v državi, ki bi bila sposobna, braniti demokracijo, svobodo in parlamentarizem kot tak.

To, kar vidimo v poročilu verifikacijskega odbora in v odvojenem mnenju manjšine, je nekaj takega, da bi se, če je le desetina teh gorostastosti resnična, morali postaviti vsi tisti, ki so to zakrivali, pred sodišče. Vredni so, da jih stavimo ne samo pred sodišče, ampak da jih javno pred narodom razkrinkamo, da bo videl, na kak način se pri nas vršijo volitve in da jih obsodi.

Gospodje, v poročilu verifikacijskega odbora beremo, in jaz verujem, da se je to res zgodilo, da so se pri nas vršila najhujša nasilja. Prepovedovali so se shodi, da se onemogoči govornikom, da bi svojim volilcem povedali svoje stališče in svoj program. Dogajalo se je, da so se pri nas presipavale kroglice iz ene skrinjice v drugo, da se je izvajal terero napram čuvanjem posameznih skrinjic, da se je grozilo vsem podrejenim organom, zlasti delavcem železničarjem in rudarjem in to zlasti v Bosni, Vojvodini in v Dalmaciji, da se je zgodilo nekaj takega, kar si v urejeni državi niti misliti ne moremo, da se je namreč eni stranki, ki je vredna vsega vpoštovanja, kar tukaj izrecno poudarjam, dasi se s stranko samo kot tako ne strinjam, je prepovedalo, oziroma onemogočilo postaviti kandidatno listo v južni Srbiji. To se je zgodilo s Hrvaško seljaško stranko in ta svoj ukrep so merodajni gospodje utemeljevali s tem, da ta stranka v južni Srbiji nima ničesar iskati. To je nekaj takega, kar se do sedaj še ni nikdar zgodilo, niti v Turčiji ne, da bi se eni politični stranki, ki je slučajno hrvaška, prepovedalo, da postavi kandidatno listo v krajih, kjer ni Hrvatov, to je v južni Srbiji.

Gospodje, to je škandal, katerega bi nas moralo biti sram pred vso javnostjo, zlasti pa še pred inozemstvom in ta škandal je povzročila vlada, ki se je bahala, da hoče narodu prinesiti svobodo, da hoče prinesiti narodu demokracijo in da hoče v državi napraviti red.

In, gospodje, pri tem bi omenil še nekaj, kar je v zvezi z mentaliteto tega režima in kar je posebno karakteristično. Ko je nastopila ta nova vlada in ko smo čitali izjavo o novem vladnem programu, smo slišali tudi nekaj drugega, kar karakteristično dokazuje, kako se pri nas vlada in kako nebrzdano se pri nas govori. G. Velja Vukičević je takrat izjavil: Mi smo vlada, ki bo v tej državi napravila red, mi smo vlada, ki bo uveljavila zakone, ker do sedaj nobena vlada tega ni mogla storiti. Gospodje, to je najboljši dokument, najboljša desavacija vseh prednikov g. Velje Vukičevića, ki so sedeli na teh mestih.

Gospodje, še nekaj moram pripomniti na to, kar smo čitali v tem poročilu in kar smo čitali tudi v listih, kar je pa za nas absolutno neverjetno, da se v naši državi more v volilnem boju kaj takega pripetiti. Tam čitamo, da se je v nekaterih krajih agitiralo v imenu kralja, v imenu monarhije. Gospodje, jaz sem socialist in kot socialist sem tudi re-

publikanec. Toda kaj takega pa pod nobenim pogojem ne morem odobravati. Zelo nemoralno pa je za buržuazijo, da se kraljevo ime vlačijo v dnevne volilne boje med strankami. Meni kot socialistu bi to strankarsko dobro došlo, ali gospodje, mi tega danes ne moremo in ne smemo dopustiti, ker bi se naše politično življenje še bolj zastrupilo in prišli bi še v hujši kaos, kakor smo že. (Klici na levi: Tako je!)

(Dalje prihodnjič.)

Iz delavskega sveta.

Trockij bo nadaljeval boj proti Stalinu

Leon Trockij bo nadaljeval boj proti sedanjim voditeljem ruske komunistične stranke in tretje internacionale, ki so ga izključili iz internacionale zadnji teden. Njegovo mnenje je, da pretirana disciplina, ki jo izvajajo voditelji, ubija sposobnost stranke in postavlja Sovjetsko unijo v veliko nevarnost.

Eksekutiva ruske komunistične stranke se je zdaj vrgla z vso silo na člane opozicije in jih meče iz stranke; vsak teden je povprečno petnajst članov izključenih.

Brezposelni angleški rudarji invadirajo angleški parlament.

Armada brezposelnih rudarjev v Walesu, slična oni, ki jo je vodil »general« Coxey leta 1894 v Washington, toda z drugačnim duhom, bo korakala še ta mesec v London. Vsi brezposelni rudarji, katerih je na tisoče bodo korakali peš 200 milj daleč v London ter osebno izročili svoje zahteve parlamentu, ki se snide 9. novembra.

Rudarji pojdejo na pot deset dni prej, tako da pridejo ravno 9. novembra v London. Korakali bodo podnevu in prenočevali v vaseh med potjo. V Londnou bodo rudarji gostje delavskih unij.

Macdonald ožigosal Baldwinovo vlado.

Na sedmindvajseti redni konferenci delavske stranke v Angliji je glavni govornik Ramsay MacDonald, bivši premijer, ki so ga delegatje pozdravili z mogočnim aplavzom. Dejal je, da generalne volitve pridejo kmalu in delavci se morajo pripraviti na svojo novo vlado. Nadalje je neusmiljeno kritiziral sedanjo Baldwinovo vlado, ki je potisnila rudarje na nivo beračev in v splošnem izročila vse delavske sloje najhujšemu izkoriščanju kapitalistov. Udaril je tudi zunanjega ministra Chamberlaina radi nje-

Sp. Janez:

Proletarec in alkohol.

Ali ste že kdaj opazovali tiste nesrečneže pod kostanji v Ljubljani ali na periferiji mesta, ki tavajo po ulicah, se oprijemljejo vsakega še tako poniževalnega dela, samo da zaslužijo par dinarjev, ki jih potem takoj potrošijo za uničujoče žganje. Obrazi teh nesrečnežev so predčasno ostareli, tresejo se, raztrgani in umazani so, brez družine, pa če jo imajo — so od nje osovraženi! Ti nesrečneži preživijo svoje življenje za plotom, zaničevani in zasramovani od človeške družbe, brez varnega zavetja in gorke postelje. Življenje jim je v posmeh, brez smehljaja na obrazu in brez sreče; samo v uživanju alkohola imajo trenutno veselje. Zapomnite si, da ti nesrečneži, ki tvorijo toliko zla v današnji kapitalistični družbi — ti nesrečneži, pravim, če se nam že ne smilijo, se nam studijo. Tudi ti so bili nekdanj delavci kakor mi, kakor mi so delali v tovarnah in živeli skromno od priloženih grošev, ali propadali so po-

lagoma v pijančevanju, zgubili so vsako moč do lastne volje, vsako spoštovanje do samega sebe; živijo brez vsakega prepričanja iz dneva v dan, brez prave zavesti, da so ljudje. *Ti, delavec-revolucionar, pogledaj jih, kako jim ob volitvah gleda trkelj iz žepa in se še s ponosom trka na svoja prsa, — ko voli tele svojega mesarja.* Delavci, učimo se biti ponosni in značajni! Izogibajmo se alkohola! V alkoholu si nevede pokvarimo naše življenje. Preveliko uživanje alkohola uniči v nas vsaki čut spoštovanja, vsako napredno misel, napravi nas nezavedne, apatične, obenem še pohlevne sužnje svojih gospodarjev, čestokrat pa nas dovede do živalskih dejanj. Ko opazimo sledi uničujočega alkoholizma na našem že tako utrujenem organizmu, je navadno že prepozno.

Navadno se prične v soboto zvečer, ko je v žepu še skromen tedenški zaslužek. Najprej se gre v gostilno na en kozarec vina. Pravijo, da si po enem tednu garanja malo dušo privežejo ter ne stori slabo. Prav! Ali po enem kozarcu pride

drugi, tretji in četrti in tako naprej, dokler se ne vsedejo v skupno družbo in se pije in prazni kozarce. Pri tem pozabijo na ženo, ki čaka doma, pozabijo na male otročiče, ki tudi nestrpno čakajo očeta. Pije se in pije, dokler jih krčmar s silo ali policaj s pendrekom ne zapodi iz gostilne. Ko se naposled dvignejo pijani, umazani, opotekajoč se, pridejo po veliki muki domov. Tam se začno kregati, psovati ter tepsti žene, ki jim pokažejo dolg, ki so ga naredile tekom tedna za družino.

Drugi dan je nedelja. Ako je v žepu še kaj ostalo, se ponavlja kakor prejšnji dan. — V ponedeljek pa se žalostno vrnejo na delo ter se le s težavo zopet privadijo. Še pred tem seveda skočijo še na kozarček žganja, ki ga spijejo na upanje, da si popravijo želodec.

Tako počasi, počasi pozabijo, da so očetje, da so možje, da so razredni borci. Alkohol zadobiva svoj pogubonosni vpliv na živce. Iz njih napravi sužnje. Pričnejo se tresti, nezmožni so za delo. Tako se polagoma podajo na cesto...

Ne opravičujmo se, kakor je naša navada z zatrjevanjem, da se moramo gotove čase opijaniti, da pozabimo na tisoče in tisoče skrbi, ki nas tarejo!

Naše stališče se gotovo ne bo spremenilo na podlagi neumnih protestov in sklepov, ki se napravijo med uživanjem alkohola. Zapomni si, da le zdravje in izobrazba ter trdna volja v zmago proletarske osvoboditve iz spon buržuazije in alkohola je naša rešitev!

Izogibljimo se tedaj gostilni, ne iščimo razvedrila in idealistov po umazanih krčmah, ne zapravljajmo dragocenega časa v brezplodnih gostilniških govorancah. Shajajmo se raje v čitalnicah in premišljujmo o tem, kako združiti zdrav in razredno zavedni proletarijat in ga pripraviti do tega, da bo sposoben za boj in osvoboditev. *Poskusimo se ozdraviti vse — povsod in na vseh panogah, vzmimo od sebe vse, kar nas zastruplja in kar nas loči; zmagovalec ne bo alkoholist, marveč zdrav delavec. Zato proč z alkoholom in nikotinom!*

gove politike na zadnji skupščini Lige narodov in radi preloma s Sovjetsko unijo.

Konferenca se bo morala baviti tudi z izključitvijo komunistov iz stranke. Sedemnajst izključenih krajevnih organizacij je zaprosilo konferenco, da se jih vzame nazaj v interesu enotne fronte.

Širite naš list!

Maribor.

Narodno gledališče v Mariboru.

Torek, 25. okt. ob 20.: »Strahovi«, Izven. Gostovanje Dunajčanov.

Sreda, 26. okt. ob 20.: »Traviata«, Ab. C. Kuponi.

Izpremembra maribor, gledališkega repertoarja. Ker je vprašanje mest, avtobusnega prometa za zunanje abonente odvisno od novega voznega reda, ki stopi šele s 1. novembrom v veljavo, se bo vršila prva predstava za zunanje abonente šele po 1. novembru. Datum bo pravočasno objavljen. V sredo 26. tm. pa ostane »Traviata«, vendar za ab. C.

Ptuj.

Krajevna organizacija SSJ v Ptuj opozarja vse člane, da vplačujejo mesečne prispevke vsako nedeljo od 9. do 11. ure popoldne v društvenem lokalu gostilne »Pri pošti«.

Še ena cvetka z zadnje neveljavne seje občinskega sveta se ne sme pozabiti. In sicer je šlo za priznanje, event. domovinstvo babici, ki je v Ptuj že 11 let, pa je slučajno nemške narodnosti. Vložila je že nešteto prošelj za sprejem v državljanstvo, ki pa vsled naših birokratičnih določil še vedno niso ugodno rešene. Sedaj je bila rešitev njene prošnje menda odvisna od sprejema v ptujsko domovinsko vzezo. Našli so pa se učenjaki, ki so ugotovili, da je v Ptuj dovolj slovenskih babic, zaradi tega se naj njena prošnja odbije. Torej samo to reakcionarno šovinistično stališče je vzrok, da se naj osebi, ki jo je svojčas občina spravila iz graške klinike v Ptuj, ki ji je ptujška občina 11 let dajala stanovanje, odkloni domovinstvo. Slišite gospodje, vprašajte se, koliko slovenskih dam je bilo v Ptuj že od nje postreženih? Vkljub temu, da so bile tudi slovenske babice na razpolago. Zdravnik, spovednik in babica so stvari osebnega zaupanja. Zakaj pa gredo slovenski gospodje bogataši in slovenske gospe v Gradec in na Dunaj v bolnišnice? Ali to ni greh? Greh naj bo le to, če ima uboga oseba nemške narodnosti pri nas svoj poklic. Lepa

morala, vredna kapitalističnih šovinistov. Ozirati bi se moralo le na nje sposobnost. Menda je v Jugoslaviji prav malo babic, ki so bile tako dolgo na klinikah, kakor ta. Naše babice napravijo navadno svoj »šnel-siderkus« in so menda vsled tega bolj sposobne, kakor pa babica, ki se je svojega poklica učila nad leto dni v graški kliniki. Mislimo, da v Ptuj čisto lahko opravljata babiški poklic dve osebi, ker jih več itak ni, če ima kdo zaupanje v slovensko babico, mu ni treba hoditi k Nemki, kdor pa je lahko bolj nobel, pa si naj vzame Nemko. Končno še moramo omeniti, da je referiral o tem pri seji gospod, ki mu tako šovinistično stališče najmanj pristaja. Ako bodo učitelji po novi metodi vzgajali naše otroke v takem nepraktičnem duhu, potem ne bo naš narod nikoli prišel izza plota, preko katerega smejo skakati bogati Slovenci, ki jim je dana možnost, da vkljub svojemu šovinizmu lahko dajajo svojo deco študirat ne samo v Pariz, ki nam je slučajno še naklonjen — kakor pravijo — ampak tudi v nemški Graz, Wien ali Berlin. Kar je za enega dobro, naj bo tudi drugemu prav!

Trbovlje.

S poučevanjem v računskem tečaju »Prosvetnega pododseka Delavske zbornice« se prične definitivno v soboto, dne 5. novembra tl. ob 17. uri in sicer v 6. in 7. razredu deške osnovne šole na Vodi. Za tečaj vlada že sedaj izredno zanimanje in so pri-glašenci jako veseli, da se vrši tečaj v centru trboveljskega prometa. Zanimivo je, da so se priglasili za ta tečaj celo rudarji, ki so že v 35em oz. 40. letu starosti, kar je pozdravljati. Med pri-glašenci se nahajajo delavci, nameščenci, rudarji, profesionisti različnih strok itd. Trboveljsko prebivalstvo se vidno giblje na kulturno-prosvetnem polju in hoče, da se temeljito izobrazuje v vseh predmetih, predvsem pa v onih, ki so nujno potrebni. Da je v našem kraju prenehalo pohajkovanje, pijančevanje itd. v veliki meri, je to edina zasluga vseh trboveljskih kulturnih organizacij in vseh tukajšnjih šol. Pripovedka, da »hudič Trbovlje trese«, izginja med oblake, Trbovlje pa postajajo resnejše in lepše, saj so velepomemben industrijski center v naši državi in je že tudi izšla iz pod peresa pesnika Tone Seliskarja knjiga »Trbovlje«, ki obsega čedne in resnične pesmi.

Kranj.

Sedaj v povolitvenem času teče življenje pri nas zopet po stari poti.

V našem mestu so bili z izidom občinskih volitev zadovoljni demokrati. Ob priliki zadnjih skupščinskih volitev so pa prišli na svoj račun klerikalci in to v okolici. Tako sta si zopet tisti dve izrazito protidelavski stranki razdelili lepo svoje interesne sfere ter v zadovoljstvu živita naprej. Delavec, mali kmet, obrtnik ter nameščenci životarijo tudi naprej. Vprašanje je samo kako? Stokajo, tarnajo, zabavljajo in pa tudi preklinjajo pod pezo slabega življenja, pod prokletstvom svoje neprijazne življenjske usode, ki jo vlečejo kakor tovarna živina voz za seboj. Trikrat to leto si je pustilo delovno ljudstvo ujiti priliko, da bi ta težek svoj življenjski voz samo zasedlo mesto tistih, ki se na njem še danes v izobilju šopirijo... Neumen bi bil seveda trebušasti voznik, da bi peš hodil, če ga živina lepo ponižno vleče naprej in pa je še mnenja zraven, da je tako vedno bilo in da radi tega mora biti tako tudi sedaj in pa v bodoče. V tem smislu tudi pri nas v Kranju bogataška gospoda gospodari v javnosti, ali še bolje rečeno, skrbi za vsesplošni blagor. Kranjska vladajoča gospoda n. pr. si je letos naročila v beogradski »Politiki« lep slavošpev o svoji lepi demokratični trdnjavi. Pa ta lepota Kranja, zlasti v higijeničnem oziru, prišla letos v posebni meri do izraza. Letošnje poletje je bilo precej suho in ker Kranj leži ob glavni cesti na Bled, smo kranjski prebivalci požrli precejšne količine cestnega prahu, ki so ga redno vsak dan dvigali v zrak drveči avtomobili. Sedaj pa v jeseni se obilni prah na glavni cesti skozi Kranj spremenil v morje blata, v katerem gazijo seveda največ zopet le tista bolj navadna vrsta občanarjev, ker bogata gospoda se kakor prahu, tako tudi blata lažje izogne že s tem, da ji ni treba teci po ulicah in cestah za dnevnim zaslužkom, kakor to morajo revni ljudje. Razni kranjski gospodje á la dr. Sebotly & comp. se sicer jako radi trkajo po svojih buržujskih prsih, češ, mi znamo v občini gospodariti, smo nezadolženi itd. Dolgov, oziroma investicij res niso gospodje napravili. Za to pa tudi niso v poletnem času niti poskrbeli za redno dvakratno škropljenje cest povsod po prometnih ulicah mesta. Mesto Kranj bi bilo res lahko cvetoča prestolnica Gorenjske na način, kakor so posamezna mesta v Švici v svoji okolici. Toda investirati bi bilo za to treba nekaj in ker iz revežev se ne da nič več iztisniti, bi morali gospodje poseči tja, kjer je mogoče kaj vzeti. Tega pa seveda gospodje storili ne bodo bodo raje ostali pri dosedanjem ste-

rilnem gospodarstvu za javnost, ki bo končno v svojih ruševinah pokopalo tudi nje same. Pri vsem tem pa vseeno se gospodje še domišljujejo, da se jim revni delavec mora prikloniti do tal. Zgodilo se je n. pr., da je kranjski župan Pirc ustavil nekoč delavca, ki mu ni napravil posebnega komplimenta in mu pravil: Gospod N... tako težko mene pozdravljate... Na to seveda dotični delavec jedrnat odgovoril, da ga prihodnjič sploh ne bo pozdravil in je šel svojo pot naprej. Tako se nam torej godi, proletarci. Ali pa ni smo tega večinoma sami krivi?

Dopis iz Studencev.

Večina delavcev je prejela po en izvod »Enotnosti« in tudi en letak. Najbrž na zahtevo nekega našega oberkomuniste. Mi delavci nimamo nič proti temu, da se nam »Enotnost« pošilja, čeprav nam ni za tako čtivo, ker je v listu preveč laži. Ampak tukaj je nekaj drugega. Uprava »Enotnosti« bi nam socialistom gotovo ne pošiljala lista zastoj, da nima svoje namena. Imamo v kratkem občinske volitve in tu je treba zopet razdirat in postaviti resnico naravnost na glavo. Tako so naši prijatelji z le-ve stuhtali, pa rečeno, storjeno! Zdeli so torej prav tako, kakor pri zadnjih občinskih volitvah v Narodno skupščino, namreč blatiti eno in drugo ozir. sedaj, pri občinskih volitvah, spravili so se na občinske svetovalce! In res, največji trn v peti jim je sedaj naš socialistični župan. In zakaj? Samo zato, ker je ta župan na svojem mestu, korekten, postrežljiv, delaven, povrh tega pa tudi socialist in priljubljen, ja bolj priljubljen kot katerikoli njegov prednik. In tudi sedaj nima sovražnikov gotovo ne v delavskih vrstah. Za vse to ga pa napadajo v »Enotnosti«, ker so se najbrže od klerikalcev naučili: »Udari po pastirju!« Ampak tukaj naj bo povedano, da intrige in laži ne bodo pomagale, ker nismo od danes, pač pa stari borci in tudi reelno misleči ljudje. Znamo misliti z našimi možgani, zato tudi vemo, kaj je in kaj ni mogoče. Vemo tudi, da čaka veliko dela naše socialistične odbornike. Kar je bilo mogoče, se je v zadnjih letih storilo, v kolikor se pa ni, se ni, ker ni bilo dovolj finančnih sredstev. No, in končno če socialistični odbor ni mogel več storiti, so zopet krivi tudi ti naši prijatelji in razni gerenti. Naj bo še to povedano, da v tiste, ki so pred par leti bili zaupniki žoltih strokovnih organizacij, ne moremo imeti razredno zavedni delavci zaupanja. Eden za več delavcev iz Studenci.

Prost ogled! Prepričajte se!
Manufakturno blago
vseh vrst, kakor sukno, velurje za plašče, double, barhente, flanele itd. Vam nudi vsled ugodnega nakupa še vedno po najnižjih cenah edino
J. PREAC, manufakturna trgovina,
Maribor, Glavni trg 13.
Poštni nameščenci na obroke.

ZIMSKO BLAGO

za obleke in perilo v veliki
izbiri kupite najcenejše pri
SREČKO PIHLAR, Maribor, Gosposka ul. 5
Oglejte si moje izlozbe.

„ANKER“ DOMAČI HRANILNIKI

Šrečke razredne loterije
2¹/₂% vojno-odškodninska renta
proti takojšnjemu plačilu in na mesečne obroke v bančni poslovalnici

Bezjak, Maribor, Gosposka ul. 25

VSAKDOR

dobi lahko zastoj najnovejšo **RADIO CEV** (Schrack, Type RD), če plača abonma popularnega, ilustriranega radio mesečnika „**RADIOWELT**“ za eno leto z poštnino in ovojino Din 25-. Izvodi so zastoj na vpogled.
Wiener Radloverlag, Wien I., Pestalozzlgasse 6/53.

Naročajte in širite „Del. Politiko“!

„JUNIPER“

železno francosko žganje z brinjevim ekstraktom je najboljšo sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zobobolu, trganju, žlednim boleznim itd. Dobi se v vsaki lekarni, drogeriji in konzumni trgovini. — Glavna zaloga:

VITOMIR DOLINŠEK

Agentura „Juniper“

CELJE, GOSPOSKA ULICA 26

Trgovci, zahtevajte engros cene.

Naznanilo otvoritve gostilne!

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvorila na novo urejeno

GOSTILNO „PRI VIPAVCU“
na Koroški cesti štev. 47

Za vsa topla in mrzla jedila je vedno preskrbljeno. Točijo se pristna dalmatinska in domača vina po najnižjih cenah. Za obilen obisk se priporoča

Eliza Šerec.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici štev. 2 in na Glavnemu trgu štev. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na **zavarovalno znamko D. P.**

Ivan Jančar, Ljubljana

Izdelovanje oljnatih barv, lakov, firneža in steklarskega kleja.

Prodajalna: **Miklošičeva cesta štev. 4**
Skladišče: **Vidovdanska cesta štev. 14**

Zaloga vseh potrebščin za slikarje, pleskarje, ličarje in v te stroke spadajoče.